List 11. **NOVICE** Tečaj XLIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 17. marca 1886.

Obseg: Razglas. — Ruski lan na prodaj. — Čiščenje vina z kaolinom. — Gospodarske izkušnje. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor poslanca dr. Poklukarja o peticiji kranjskega obrtnega društva gledé obrtnega delovanja v prisilni delalnici. (Dalje.) — Iz državnega zbora. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razglas.

Na poskuševalnem vrtu c. k. kmetijske družbe na spodnjih Poljanah v Ljubljani so na prodaj sledeča semena in rastline:

Krompir sledečih sort:

Zborovski krompir. Ta krompir je šteti med najboljše krompirjeve sorte, zgodno zorí, močno obrodí, je izvrstnega okusa in celó letos ni nič gnjil. Kilo po 5 kr.

Early Oneïda. Enakih lastnosti kakor zborovski. Kilo po 5 kr.

Zgodnji rožnik (Early Rose). Poznat dober krompir, zgodno dozori, je izvrstnega okusa in rodi v vsaki zemlji. Kilo po 4½ kr.

Snowflake. Zgodnji namizni krompir prve vrste. Kilo po 4½ kr.

Magnum bonum. Srednje-zgodnji krompir, dober za jed in močno obrodi. Kilo po 4½ kr.

Paterson. Rudeče-lisasti krompir za vsako zemljo, srednje-zgodnji in dobrega okusa. Kilo po 4½ krajc.

King of the Earlies. Najzgodnejši namizni krompir. Kilo po 4½ kr.

Late rose (pozni rožnik). Ta sorta je zeló trpežna in bogato obrodi. Kilo po 4½ kr.

Ribničan. Izvrstna domača pozna sorta, dobra za vsako zemljo. Kilo po 4½ kr.

Drevje:

Visokodebelnate jablane in hruške po 30 do 40 krajc.

Visokodebelnati orehi (2—3 metre visoki) od 20 krajc. naprej.

Divji kostanji (visokodebelnati) od 20 krajc. naprej.

Kupci naj se oglašajo pri oskrbniku poskuševalnega vrta c. k. kmetijske družbe na spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Glavni odbor c. k. kmetijske družbe.

Razglas.

Podpisani odbor daje gospodarjem ljubljanskim in ljubljanske okolice na znanje, da si zamorejo svoje žitno seme očistiti na družbinem žitočistilnem stroju (trièr), ki jim je na razpolaganje proti odškodnini desetih krajcarjev za hektoliter na vrtu c. k. kmetijske družbe na spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Oglase sprejema oskrbnik imenovanega vrta.

Glavni odbor c. k. kmetijske družbe.

Ruski lan

je došel; kdor si ga je naročil, naj pride hitro po-nj v pisarno c. k. kmetijske družbe. — Cena mu je letos 16 gold. 27 kr. za hektoliter ali pa 5 gld. za stari mernik.

Čiščenje vina s kaolinom.

Spisal R. Doléne.

Dostikrat se kako vino, bodi-si črno, posebno pa belo, nikakor samo učistiti noče. Kaj vse da utegne taki neljubi kletarski prikazni vzrok biti, nočem danes razpravljati. Povedati pa hočem, kako da se lahko tako vino z domačim, zdravju čisto in golo nič škodljivim sredstvom, hitro očisti.

To sredstvo je „kaolin“ ali porcelanasta ilovica, iz katere se porcelanasta posoda dela, kakoršna se v Črni pri Kamniku na Gorenjskem koplje. Gospod Gustav Obersteiner, lastnik jame, v kateri se taka ilovica koplje,*) daje metrični stot loco Kamnik za 2 gold. 35 kr. Za čiščenje vina se je rabi 1 kilo na hektoliter. Torej stane, ne računši pretežnino, čiščenje enega hektolitra vina le 2·3 kr., z gelatino uže 6·6 kr. Nobeno drugo čistilo, kakor jajčji beljak, gelatina, ribji klej ali beljuga itd. ni tako po ceni.

Čiščenje vina z kaolinom ima pa memo ravno naštetih sredstev še druge prednosti, kakor: 1. Čiščenje

*) Nemški naslov: „Gustav Obersteiners Koalin-, Berg- und Schlemmwerke zu Stein in Krain“. Pi[illegible]

samo je najpriprostejši, pri nobenem drugem čistilu ne tako. 2. Ako se s kaolinom čiščeno vino v dveh, k večemu treh tednih popolnoma ne očisti, se sme vino še enkrat dobro z dniščem kaolina pomešati, naj kar se vino gotovo popolnoma očisti. Ako se z drugimi čistili čiščeno vino noče učistiti, to je, ako vino noče čistila sprejeti, se ne sme tako vino nič pomešati, marveč se mora kalno pretočiti, ter filtrirati. 3. Z kaolinom čiščenega vina ni potreba pretakati, to je, iz dnišča presneti, in naj bode v še tako gorki kleti. Z drugimi čistili čiščeno vino se sme pa le v zimskem času na dnišču ležati pustiti, kajti v poletnem času se kaj lahko na veliko škodo vínu dnišče v gorki kleti razkrojevati prične. 4. Eni in isti kaolin rabi se lahko večkrat za čiščenje, vsa druga čistila pa le enkrat. Da se kaolin večkrat rabi, treba ga je samo izprati po porabi dobro z vodo, katera se, ko se je kaolin na dnu posode vlegel, odlije, kaolin sam se pa na solncu posuši. 5. S kaolinom se lahko vsako vino čisti, ker ga vsako rado sprejme, ne tako z drugimi čistili. 6. Kaolin tudi vinu nič barve ne odvzame, in kaolin izloči se zopet ves iz vina, pri druzih čistilih temu ni povsem tako. Rabi se pa kaolin kaj prosto tako-le: Vzame se ga, kakor uže rečeno, na vsaki hektoliter vina, katerega mislimo čistiti, en kilogram, ako je vino močno kalno. Ako je pa vino le malo kalno, zadostuje tudi le pol kilograma. Da se določi, je li treba celi kilogram ali pa le pol kilograma kaolina vzeti, se dene v eno pollitersko steklenico vina 5 gramov, v drugo pa le $2^1/_2$ grama kaolina, ter se prav dobro pomeša. Ako se tudi z le $2^1/_2$ grami učisti, ni treba na hektoliter 1 kilograma jemati, ampak le pol kilograma. Določena množina kaolina se v možnarju fino drobi, to je, v moko spremeni. Zadobljena moka pomeša se pa z vinom, katero se misli čistiti, tako da se zadobi redkemu belenju podobna zmes.

Tako zadobljeno belenje se izlije v sod, kjer se s kako palico, prav dobro vinu primeša, potem pa popolnoma na miru pusti, dokler se ne učisti. Ako se vino v 2 tednih popolnoma ne učisti, se lahko, kakor povedano, zopet premeša. Pomeša se tudi lahko trikrat. Edina, pa kaj majhna napaka čiščenja z kaolinom je ta, da se vino nekoliko počasnejši čisti kakor pa z drugimi čistili. Da kaolin kakega za vino neprijetnega duha ne zadobi — na priliko, po plesnobi — je potrebno, da ga imamo na popolnem suhem prostoru shranjenega.

Da se s kaolinom prav po ceni vino čisti, je najbolje, ako ga koj 100 ali vsaj 50 kilogramov po železnici naročimo, kajti majhne množine po pošti sprejemane podraži poštnina jako. Kaolin je namreč težak, in potrebuje se ga na hektoliter veliko več kakor druzih, toda veliko dražjih čistil.

Rastlinsko življenje.

1. Razvoj in razplod rastlin.

(Dalje.)

V določenem času, to je, kedar prašnice dozorijo, razprezajo se podolgoma ali pa na posameznih mestih in izsujejo svoj cvetni prah kakor majhen oblačič iz sebe; nekatera zrna tega cvetnega prahú pridejo potem na mesto svojega namena, to je, na pestič. V tistem času je pestič prevlečen z nekako smolo, katera prileplja cvetni prah na pestič. Navadno stojé prašniki tako proti pestiču, da more ta lahko prah v sebe sprejemati. Časih pa temu vendar ni tako, ker so prašnične niti ali prekratke ali pa sedé prašniki v drugih cvetih, ali pa še celó na drugih rastlinah. V tem slučaji prevzamejo veter in žuželke, posebno bčele, ta opravek, da prenašajo cvetni prah na pestič. Če potrgamo prašnice iz cveta poprej, kakor so se razprezale, ne razvije se nikakoršen plod ali sad. Umetno se oprašé cveti tako, da se jim vzamó lastni prašniki, in da se njihov pestič opraši s cvetnim prahom iz kake druge rastline. Na ta način skušajo vrtnarji narejati mešane vrste, tako imenovane nove odrode, sprevržke ali sorte rastlin.

Z oprašenjem ali vplodenjem je namen cvetja dosežen: lepo cvetno listje odpade, prašne niti zvenejo in sedaj prične se debeliti pestič in stvorjati plod ali sad (seme). Po tem, kako se poprejšnji cvetovni deli med dozorevanjem plodovem spremené, postanejo razne vrsti po zunanje različnih plodov. Plodovi so ali listasti ali usnjasti ali trdi kakor kamen, ali strženasti, mesnati itd., zato jim pa dajemo različna imena, kakor storž, strok, mehurek, glavica, lusk, golec, rožka, oreh, jagoda, koščičasti plod, jabelko itd. Mnogokrat je v zunanjih plodovih delih nakopičeno staničje, ki ima v sebi škrob, slador, sluz, tolščo ali kisline itd., zavolj česar so ti nebitni plodovi deli za naše potrebe, se vé da, mnogokrat imenitneji, kakor njegovo seme.

Mnogo rastlin je mogoče pomnožiti tudi na drug način, ne le samo s semenom. Tako imajo na pr. še nerazviti popki ali očesa nekaterih rastlin lastnost narediti korenine in debla, na pr. krompir, čebula itd. Mnogo naših travniških rastlin razplodi in pomnoži s pomočjo podzemeljskih izrastkov, kar je za kmetovalca zeló koristno. V drugem slučaji dela pa ta lastnost zopet kmetovalcu veliko škodo, ker one plevelne rastline, ki se na ta način pomnožujejo, so najhujša nadloga kmetovalčeva na njivi. Kdo ne pozna nadležnega plevela pirnice? V tej lastnosti rastlin ima pa kmetovalec tudi sredstvo, rastline pomnoževati, kakor s potikovalci hmela, s kolčmi trte, beke, topoli itd. Pa ne le pod zemljo pustimo razvijati posamezne popke in očesa, ampak tudi na rastlinah zunaj zemlje. Ako pride oko drevesa ali celi pogank z večimi očesi na drugo drevo v enake razmere, prično se te popi ali očesa tudi razvijati. To delo imenujemo okulovanje ali cepljenje (požlahtnjevanje).

2. Notranja sostava rastlin.

Ako naš slovenski kmetovalec enkrat nekoliko spozna skrivnostno delovanje narave, rad bi vedno več o tem poizvedel. Sedaj poznamo uže jednotere redilne snovi rastlinine, vemo, kaj rastlina iz njih zná narediti, preostaja nam toraj še vedeti, kako je delovanje v rastlini. Tudi o tem, dragi kmetovalec, hočem te v naslednjem na kratko podučiti.

Ako vzamemo, na pr. zeleno bilko ene ali druge rastline ter jo pretrgamo, ne najdemo druzega v njej, kakor enakomerno zeleno, sočno tvarino. Ako pa to tvarino natančneje ogledamo pod povečevalnim steklom ali mikroskopom, najdemo, da obstoji iz tisuč in tisuč neizmerno majhnih mehurčkov. Tak mehurček imenujemo stánico. Stânica je prvotna snov vsacega rastlinskega organizma, kí je nastala iz protoplasme. Protoplasma je toraj prvotno tvorilo stanic, in je obstoječe iz neke krčljive beljakovnate snovi. Stánico odeva stanična mrenica, v sebi ima pa stanično jedro. Iz ene stanice razmnoži se mnogo druzih. Razmnožitev pri stanicah je dvojna, notranja in po delitvi. Pri notranji razmnožitvi nastanejo v stánici matici iz protoplasme mlade stanice. Kedar se pa stanica pomnoži po delitvi, razdrobi se navadno naprej

jedro na dva kosa in potem se stanica preščipne v dve novi stanici. Takisto se zopet razdelita novi stanici in tako se delitev vrši brez konca in kraja ter naraste velika stanična gromada rastlinsko telo. Nove stanice so pa na različnih mestih tudi različne in raznovrstno vsporedene. Skupino enoličnih stanic imenujemo tkanino. Med stanicami, zvezanimi v tkanino, nahaja se neka posebna tvarina, medstaničnina imenovana, ki veže posamične stanice. Od tkanin so zloženi sostavljeni organi. Rastlina raste zgolj vsled stanične množitve, in to, kar imenujemo življenje, je skupno delo vseh stánic.

Ako se rastoče stanice lehko širijo na vse strani, ostanejo, kakoršne so bile s prva, namreč okrogle ali pa jajčaste. Večinoma premeni stanica, čim je starejša, svojo prvotno obliko, bodi si, da po mejsebojnem dotikanji in pritiskanji postane oglata, bodi si, da se razteza samo na dolgost in na širokost ter bode pločasta. Premnogokrat raste zgolj v dolgost ter dobiva jajasto, vretinčasto ali nitkasto obliko. Časi celó požene posámezne odrástleke ter je s prva rogljata, pozneje zvezdasta i. t. d.

V raznih telesnih delih se stanice tudi različno preobrazujejo, kakeršno je namreč opravilo, katero je stánicam opravljati v posamičnih organih. Kjer kakor organ kaže vlakmast zlog, onde so stanice iztegnene nitkaste. Drugod so zopet stánice peterovoglate ali šesterovoglate ter so zložene kakor kameni v tlaku, ali pa so sploščene in porédane v tenko plast.

Stánice vsprejemajo na-se razne tvarine, vzpremenajo jih v sebi in oddajejo vse one snovi, ki so telesu kakorkoli potrebne.

Stánična mrenica je iz stáničnine ali celuloze, ki obstoji iz ogljika, vodíka in kislíka. Tudi lesovina (les) je neka baža celuloze. Protoplasma je dušičnata slizava snov, ki spada v red beljakovin.

Stánice imajo razun tega v sebi brezbarven (prozóren) sok, stáničnisok imenovan. Ta je večidel le voda, v kterej je vendar raztopljenih več ali manj raztopljiščin rastlinskih snovi, kakor n. pr. sladorja, gumija, beljaka, sluza, kislin, soli i. t. d.

Ravno tako mnogokrat imajo stánice v sebi trdna telesca, n. pr. male pravilne kristale ki so se iz tekočine odločili, ali pa okrogla zrnca, v kterej podobi se škrob (štirka) in listno zelenilo (klorofil) največkrat nahajata. Tudi se vidijo okrogle kapljice mastnega ali hlapnega olja plavatí v stáničnem soku mnogih rastlinskih delov in mnogokrat je sok pobarvan z nekakìm barvílom, v njem razpuščenim.

Rekli smo da imenujemo skupino jednoličnih stánic stáničnotkanino ali stáničje.

Tkanina, ki je sostavljena iz strženovih stánic, imenuje se parenhim, tudi polnilna ali živilna tkanina, ker njene stánice so tiste, ki sosebno prevajajo sok po rastlini in v katerih se odločuje one snovi, katere smo v poprejšnem popisali kakor vsebino stánic.

Iz prav tenkostenastih, pri tem drobnih in okroglastih stánic sestavljena tkanina se imenuje prvotna tkanina, ker se iz nje narejajo vse prvotne stánične podobe. Ako so njene stánice bolj podolgaste, se imenuje tvorilna tkanina ali kambij; ta tkanina je zlasti tista, ki pospeševa rast rastline s tem, da se v njej stvarjajo nove stánice.

Iz vretenastih, večidel debelostenastih in zlesenélih stánic se naredi lesna tkanina ali prosenhim, iz ličjih stánic pa ličje stáničje.

Povrhna koža tistih rastlinskih delov, katere zrak obdaja, se imenuje epidermis. Ona je sostavljena iz prav ploščnatih stánic, katere se ali povsod tesno druga druge dotikajo, ali so pa med njimi sem ter tje male luknjice, reze ali produhi imenovani.

Pod vsako rézo je votel prostor, produšna votlina imenovan. ki je v zvezi z medstaničnimi prohodi. S temi malimi organi je notrina rastline mnogoterno v dotiki sè zunajnim zrakom.

Mnogokrat so posamne stánice povrhne kože vse drugačne podobe, namreč, razvlečene so jako na dolgost, tako da so podobne lasém. Ti lasje so mnogokrat vejnati, tudi imajo nekateri na konci bunčico, napolnjeno s posebnim sokom. Taki lasje se imenujejo železni lasje. Pekoči lasje so tisti, ki imajo žgev sok v sebi, kakoršne imajo koprive.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske izkušnje.

Krmo rezati je koristno.

Ne gre še povprek ljudem v glavo ter nečejo priznati, da je krmo v kolikor moč zdrobljenej podobi polagati koristno. Da se zelo trmaste glave morejo prepričati, kako resnično je to, priredili so poskušnje s polaganjem govedom, to pa pod nadzorstvom profesorja Browna, ki je učinek vsega tudi v listu „Milchzeitung“ objavlal. Iz tega lista povzamemo sledeče: odbrali so najprvlje 1—2letnih bikov v poskušnjo, katero je bolje: ali se polaga dolga slama, seno in nerazrezana repa, ali je koristneje slamo in seno rezati v rez in repo v krhlje kalati?

Učinek je bil: dveletni biki, katerim se je polagalo celo seno in slama z nerazrezano repo, pridobivali so vsaki den po 0·8 kilo, torej povprek v 15 tednih 84·82 kilo, enoletni vsaki den 0·79, povprek 83·46 kilo. Zelo drugače je bilo, če se je polagalo v rez zrezano seno in slama in tudi na drobno zrezana repa. V tem slučaji opazovali so, da je dveleten bik pridobival vsaki den po 0·98 kilo na teži, torej v 15 tednih vkup 103·42 kilo, enoleten pa na den 0·91, vkup 96·16 kilo.

Navedene številke dovolj jasno kažejo, kako vrlo koristno da je govedom krmo zrezovati. Nekaj več dela, truda in stroškov je resnično. Toda ti se ne dajo primerjati koristi ter ne izgovarjajo nemarosti. Kdor krmo živini reže, krhlja, drobi, mečka, ta potrebuje veliko manj krmil in doseže z njimi v jednakem času mnogo več.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

25.

V gostéh pri poljskem plemiču.

(Dalje.)

Gospá ima dve stari gospodičini za častno postrežbo, gospodu pa so se natvezili štirje dvorni slineži, eden iz Krone, eden Rusin, in dva Litvanca. Lažejo, da je strah, sladkajo se, in kar slišijo drugod, brzo prinesó domú. Skrbeti morajo za goste in zabavati deco, zato vsakateri dobiva sto zlatov in novo obleko na leto, pa tudi par konj sme rediti na stroške gospodarjeve. Razen teh je bilo še mnogo strežnikov in kozakov v dvoru, pa gospod Štefan Glembocki, imenovec in prijatelj gospodarjev.

Gostje se sprehajajo po sobanah, kakor bučele po ulu. Gospodar prav srčno prosi goste, naj používajo

dar božji in plod truda njegovega. Eni strežniki nalivajo medico, eni višnjevko in eni vino, kar se komu poljubi. Gospa sprejema krasni spôl brez razločka na dostojanstvo in na imé, kakor pristuje soprogi poljskega plemiča starodavnega rodú in prevnukinji atamana košcvega. Krasni spol ima si veliko povedati, vsaka bi rada sama govorila, zaporedoma si segajo v besedo, in če uže ni drugače, vsaj po eno ali dve besedi vrže vmes ta ali ona, in dobro jej je pri srcu. Živo se vrté ti jezički, kot mlinska kolesa, in besede se tako gosto in brzo vsipajo, kakor moka skozi sito.

Nenadoma sta prišla še dva gosta, častnika poljska in pobočnika generala Branickega, stotnik konjice Janikovski, in zastavnik Zajonček. Ko so se pozdravili, namigne stotnik gospodarju, da bi stopila malo v stran. „Čestiti gospod, obžalujem, da sem prišel v službenih zadevah v vašo hišo, ali kaj hočem. Raje bi bil prišel sam od sebe, in se poklonil jasni gospodi. Ali vojak sem, in vojak mora slušati in delati, kar in kakor mu načelnik zaukaže. Jasni in blagorodni gospod general želí, da bi gospod komornik Droževski, vaš gost, neutegoma šel v Belocerkev.“

Komornik to začuvši mahoma priskoči ter zarohní: „Grom po dolini, ali sem jaz vojaški hlapec generalov, da mi kar tako zaukazuje? Jaz sem plemič poljski, in na svojem domu sem enak vojvodi. Mili gospod, pustite me na miru.“

„Gospod komornik, jaz imam ukaz, ki ga moram izvršiti. Ne srdite se gospod, pa idite samo.“

„Grom po dolini, kako pa hočete izvršiti ukaz? Ali hočete silo delati poljskemu plemiču?“

„Tudi če ni drugače, saj imam dve četi ulancev.“

Sedaj je jeza prijela gospodarja. „Gospod stotnik, spoštujte moj dom in moje goste. Niti tu pri meni, niti drugej nikjer ne trpim, da bi kdo gazil pravo plemiško. — Hoj, pokličite Bilovusa!“ veli služabnikom. „Vi, gospod stotnik, imate ulance, a jaz imam kozake. Poskusimo, kdo je silnejši, in ko bi mi šlo tudi za glavo, in bi se imetje moje spepelilo, jaz ne trpim, da bi se krivica ali nasilje godilo kateremu koli plemiču, naj si je moj gost ali ni.“

„Grom po dolini, naj vas objamem, gospod Mihael. To je moško!“

Stotnik je molčal. Sedaj je prišel Bilovus, širokopleč junak, v sivih šaravarah, v sivem kontušu, opasan z belim pasom in s sabljo ob bedru.

„Dečko!“ zakliče mu Glembocki — „pri tej priči naj se orožé moji kozaki, polovica peš, polovica jež. Tudi sporoči v Pšeničino, v Lohvin, v Tarhan in v Mihalovko, naj bodo gotovi vsi za orožje sposobni možaki. Kedar bi kje kak ulanec ali kak drug človek se osmelil, napasti jih, ali protiti jim, ubijejo naj ga pri tisti priči! Ali si slišal?“

„Slišal očka, bodi po vaši volji.“

„Gospod Glembocki“, oglasí se Zajonček, „midva nisva prišla borit se, nama so ukazali iti, in šla sva. Saj znate, gospodje, da je ukaz prednikov svet, vzlasti ob vojski.“ *)

„Gospod, vojaška suknja bi ne smela spremeniti plemiča poljskega v hajduka. Tudi mi ne maramo bíti vas, pač pa napad odbijati, če bi bilo potreba. Idita z Bogom, od koder sta prišla, nobene žale besede vama ne porečemo. — Ali če hočeta, ostanita pri nas, pogostita se po prijateljski. Prosim toraj, gospoda moja!“

Stotnik se je bil ohladil od prve vzkipelosti. Gospodar, prosiva, da ne zamerite, ker sva nehoté nepokoj napravila tu. Rada sprejmeva vašo gostoljubnost. Gospod general vé, da proti vodi se ne more plavati. Sploh pa nama tudi ni izrecno ukazal sile delati. Ko bi tako bilo, morala bi s tožnim srcem sablje nastaviti svojim rojakom. To je pač dolžnost vojakova.“

„Grom po dolini, gospod stotnik, kaj se vam blede? Vojak kot državljan naj goni neprijatelja, ali domačinu naj nikdar ne nastavlja orožja. Vojak najemnik je kaj drugega. Saj ste Poljak, a ne najet Nemec.“

Stotnik je hotel odgovoriti, ali Glembocki ga je zadržal z roko. „Mirno, mili gospodje. Kdor hoče pokojno živeti, naj malo govorí, pa mnogo jé in pije. Gospod Štefan, dajte mize pogrniti, mi pa stopimo med tem k krasnemu spolu, da vidimo, kaj dela.“

(Konec prihodnjič.)

*) To je bilo ob hajdamaški ustaji na Ukrajini.

Govor poslanca dr. Poklukarja

o peticiji kranjskega obrtnega društva gledé obrtnega delovanja v prisilni delalnici.

v kranjskem deželnem zboru.

(Dalje.)

Nadalje sledi v poročilu nadroben izkaz, koliko se je zaslužilo v zadnjih 3 letih, in to kaže, da je bilo od čevljarstva, krojaštva in mizarstva vsega zaslužka skupaj

leta 1883.	8894 gold.	58	kr.
leta 1884.	10756 „	5½	„
leta 1885.	13061 „	39	„
Od tega pa odpade na ono vrsto rokodelcev, o katerih je tukaj sploh mogoče govoriti, da delajo kako konkurenco rokodelcem ljubljanskega mesta, in sicer l. 1883. pri čevljarstvu zaslužka, vsega skupaj . .	1087 „	62	„
in izmed tega je zaslužka mladih korigendov	170 „	80	„
in od tega skupnega zaslužka čevljarskega rokodelstva odpade na tiste zavode, ki imajo namen, podpirati uboštvo v Ljubljani in ubožne učence v čitalnici, v nunskem samostanu in v „Collegium Marianum“	196 „	57	„
tako, da ostane druzega zaslužka samo	891 „	5	„

Leta 1884. se je pri ravno tem rokodelstvu zaslužilo od odraščenih prisiljencev . . 1353 gold. 37 kr.
in od mlajših . . . . . 227 „ 79 „

toraj skupaj	1581 gold.	16	kr.
in od tega pa zopet odpade na vrsto onih del, katere sem zgoraj navedel, poprek za reveže	224 „	85	„
tako da ostane zaslužka	1356 gold.	31	kr.

Leta 1885. se je zaslužilo po odraščenih čevljarjih . . . . . 1894 „ 48 „
po mladih pa . . . . . 274 „ 72 „

skupaj .	2169 gold.	20	kr.
od tega zopet odpade, kakor sem zgoraj navedel, za siromaštvo . .	232 „	26	„
tako da ostane	1936 gold.	94	kr

Pri krojaškem rokodelstvu se zaslužki vrsté v teh 3 letih tako-le: Leta 1883. so zaslužili odraščeni in mladi	1349 gold.	79 kr.
in od tega spade na ta zavod in poleg tega za različno obleko za poštne in brzojavne služabnike, za bolnišnico in postreščeke v Ljubljani	613 „	18 „
tako je druzega zaslužka ostalo .	736 gold.	61 kr.
Leta 1884. je bilo skupnega zaslužka pri krojaštvu	1594 „	55 „
in one vrste dela, za take zavode znašajo med tem	477 „	57 „
tako, da je ostalo	1116 gold.	98 kr.
Leta 1885. je bilo skupnega zaslužka	1860 „	33 „
in od tega je spadalo med one vrste dela, katera sem zgoraj omenil .	589 „	17 „
ter preostaja druzega zaslužka . .	1271 gold.	16 kr.
Pri mizarskem rokodelstvu je bilo leta 1883. zaslužka	965 gold.	11 kr.
in od tega odpade pri lastnem zavodu prisilne delalnice pri „Collegium Marianum“ in bolnišnici .	397 „	93 „
tako, da preostaja	567 gold.	18 „
Leta 1884. so sami odraščeni zaslužili	1076 „	78 „
od tega pride na gori omenjene zavode	566 „	22 „
tako, da je ostalo	510 gold.	56 „
Leta 1885. je bilo zaslužka . .	1163 „	38 „
od katerih pride na gori omenjene zavode	232 „	14 „
tako, da preostaja	931 gold.	24 kr.

Iz tega razkaza je razvidno, da je čevljarstvo pač ona vrsta zaslužka, katero bi moglo po razmerah, deloma tudi krojaštvo nekoliko škode prizadeti tukajšnjim obrtnikom. Nadalje navaja to poročilo, da tudi od teh rokodelstev, ki so zgoraj navedena, posebno pri krojaštvu in čevljarstvu, pride $^1/_3$ na one vrste del, katere naročajo deželni uradniki, služabniki pa pazniki v prisilni delalnici. Druga tretjina, posebno pri čevljarstvu in krojaštvu, se naroča za uboge učence večinoma za šolo obiskajočo mladino in za nekatere stranke v Št. Peterskem predmestji in na Poljanah, katera uže skozi desetletja tam naročajo svoja dela. Še le tretja tretjina zaslužka prihaja od poslov in delavcev, ki slučajno tam dela naročajo. V obče pa se izdeluje pri krojaštvu večinoma le otroška obleka, ter se obračajo obleke doraslih in ne morejo izdelavati modernih oblek za gospode ali dečke, ker izurjenih krojačev nimajo. Temu se je dostavilo, da celó uradniki prisilne delalnice morajo naročati svoje boljše obleke pri boljših obrtnikih v mestu, tako, da se večinoma sme trditi, da to, kar se izdeluje v prisilni delalnici, je v prvi vrsti namenjeno le za prebivalstvo najubožnejše, katero si nikakor ne more plačati drazega oblačila.

Kar se tiče cene, katera se zahteva za izdelovanje različnih izdelkov, čevljev in druzega oblačila, poroča se v tem poročilu sledeče: Da se je pri materijalu, to je usnji in drugih potrebah za čevlje, pridalo k lastni ceni še najmanj 15% in da potem pride cena za par možkih štifelet na 5 do 6 gold. tako, da ti čevljarji z onimi na kmetih ne morejo konkurirati in da se je dostikrat zgodilo, da so v prisilni delalnici naročena dela rajši pustili in jih naročili na kmetih, ker jih doma dobijo ceneje in ker posebno čevljarji v Trnovem in Krakovem in zunaj Ljubljane ceneje delajo, kakor v prisilni delalnici. Ako vse eno ubogo ljudstvo prihaja v prisilno delalnico in tam naroča, kar potrebuje, je vzrok iskati v tem, da je blago dobro in da je delo solidno.

Kar se tiče instrukcije, da ne bom preveč obširno o drugem poročal, posebno ker moj predlog ne bode tak, da bi se ta prošnja konečno rešila, opozarja upravništvo prisilne delalnice na to, da se glasi §. 17., katerega je sklenil slavni deželni zbor in katerega je potrdila ces. vlada, tako-le (bere:)

„Die Verwaltung hat

a) für die ununterbrochene angemessene Beschäftigung der Zwangsarbeiter, und
b) für die grösstmöglichste Hebung des Fabrikserträgnisses zu sorgen, daher
c) insbesondere für die Ueberkommung der Privatarbeiten als der einfachsten und wegen deren Verschiedenheit zweckentsprechendsten Beschäftigung für die Zwänglinge unausgesetzt thätig zu sein.“

To je instrukcija za upravništvo, iz katere je razvidno, da se v delavnici čevljarstvo in krojaštvo ne more opustiti, in da je tudi gledati na primeren visok zaslužek.

(Konec prihodnjič.)

Iz državnega zbora.

Minuli petek sv. Gregorja dan imela je zbornica poslancev na Dunaji jako zanimivo sejo, ker bilo je na dnevnem redu prvo branje predloga baron Scharschmidovega (ž njim vse levice), da naj se vpelje nemščina kot državni jezik, poleg tega pa vredijo pravice druzih jezikov v Avstriji.

Akoravno se v prvem branji odločuje samo vprašanje, jeli se predlog izroči odseku v posvetovanje ali ne, in akoravno je bilo uže zdavnej gotovo, da se predlog izroči odseku, bil je vendar pretek seje živahen in zanimiv.

Levičarji skušali so se s tem predlogom pred svetom pokazati ko rešitelji države, ker nemščino smatrajo za potrebno vez med različnimi narodi in zato jo hočejo, ne gledé na člen XIX. državnih temeljnih postav, povzdigniti vrh vseh druzih jezikov, o tem pa tudi Nemce vrh vseh druzih avstrijskih narodov.

Desnica ni bila med seboj edina, kako v prvem branji ravnati s tem predlogom. Ves češki klub, vsi Dalmatini in večina navzočih Slovencev bili so mnenja, da je nemški manjšini pri vprašanji, jeli se hočemo odpovedati enakopravnosti, kakor nam je zagotovljena vsaj teoretično v členu XIX. odgovoriti takoj pri prvem branji z odločnem ne.

Drugi del desnice bil je pa mnenja, da je iz političnih ozirov treba predlog vendar-le v pretres vzeti, se ve da se sme soditi, da bo odločilna večina desnice zato, da se iz predloga odpravi vse, kar bi moglo žaliti ali škodovati druge naše narode.

To mnenje izrekla je tudi vlada.

V obče bila je desnica dogovorjena, da se pri prvem branji ne bo spuščala v meritoričnо razpravo, temveč samo naglašala svoje stališče in izrekla, zakaj glasuje za ali proti oddaji predloga na poseben odsek.

Izmed levice govorili so 3 govorniki: predlagatelj Scharschmid, Heilsberg, grof Wurmbrand, ki je uže svoj čas stavil blizo tak predlog in pa dr. Sturm, ki je govoril samo k glasovanji. Za predlog so bili dalje

vpisani še slovenski poslanec Hren, dr. pl. Derschatta, Kraus, Kronawetter in Kowalski. Izmed teh govorila pa sta samo Hren in Kowalski, za ostale pa kot skupni govornik grof Wurmbrand. — Proti bili so vpisani: Šuklje, knez Czartoriski, Rieger, Greger, Vašati; pa Šuklje, ki je hotel meritorično govoriti, ravno tako Greger in Vašati dali so se zbrisati, tako, da so od desnice proti govorili samo Czartoriski, Rieger in Pavlinović. Prvi je izrekel v imenu poljskega kluba, da bodo sicer glasovali za oddajo v odsek, pa uže sedaj lahko izreče, da je nasproten vsebini predloga.

Dr. Rieger izrekel je v imenu českega kluba, da oni ta predlog smatrajo za napad na narodno enakopravnost, za žaljenje vseh nenemških avstrijskih narodov, da razprava tega predloga ne more pripeljati do pomirjenja, temveč do še veče razburjenosti med narodi, in da zato glasujejo proti odstopu predloga na odsek.

Dalmatinski poslanec Pavlinović govoril je hrvatsko proti predlogu, gledé Dalmatinske sklicevaje se na hrvatsko-ogersko pogodbo. Slovenski, dalmatinski in češki poslanci spremljali so njegov govor z živahnim odobravanjem.

Poslanec Hren s svojim govorom ni imel sreče, pred vsem je trdil, da govori v imenu frakcije slovenskih poslancev, pa mi nismo mogli nikogar najti, ki bi ga bil v to pooblastil; dalje pa tudi v svojem govoru ni našel srečnih izrazov, vstopivši se na stališče, katero je bilo levičarjem, izrekoma Foreggerju povod za glasno odobravanje in pa grofu Wurmbrandu držaj, katerega se je radosten poprijel.

Prepričani smo, da je ta nepovoljen vspeh svojega govora čutil tudi govornik sam, ker po govoru ga ni bilo videti več v zbornici, in ko se je pri glasovanji po imenih poklicalo njegovo ime, ni ga bilo navzočega, kar je levici dalo povod k glasni radosti. — Da se temu formalnemu glasovanju ni pridevalo na desnici posebne pomenljivosti, kaže to, da so bili izmed Slovencev navzoči samo: Klun, Pfeifer, Poklukar, Raič in Vitezič, ki so glasovali proti oddaji predloga na odsek, in pa grof Hohenwart in Šuklje, ki sta glasovala za odstop predloga na odsek. Nekateri časniki navajajo sicer tudi kneza Windisch-Grätza, da bi bil glasoval za predlog, pa navzoči poslanci ga niso ne videli, ne slišali glasovati, ker ni bil navzoč.

Levičar Sturm prizadeval si je glasovanje proti predlogu označiti celó s pečatom protiavstrijstva s tem, da je predlagal glasovanje po imenih z izrečno pretvezo: „da se bode videlo, kdo je za Avstrijo in kdo je proti nji.“

To je napravilo na desnici cel vihar protestov, izrekoma dr. Rieger zavrnil je z ojstrostjo največje nevolje to nedostojno podtikanje in predsednik Smolka pozval je Sturma zavolj tega izraza „k redu“. Konečno izjavil je predsednik, da je 208 poslancev glasovalo z „da“, 68 pa z „ne“.

To razmerje glasov dalo je levičarskim časnikom povod na vse usta trobiti svetu, s koliko večino je zbornica poslancev pritrdila predlogu: „da naj bode nemščina v prihodnje naš državni jezik.“

Vse to sleparjenje se ve da ne bo pomagalo nič, ker vpeljava državnega jezika pomenja premembo člena XIX. dr. tem. postav in v to potrebnih $^2/_3$ glasov se v sedanji zbornici poslancev ne bo našlo. V obče moglo bi se dvomiti izmed desničarjev k večem gledé nekaterih privržencev Lienbacherjevih, katerih pa, kakor ne dvomimo, ne bo več, kot je južno-tirolskih Lahov, ki so uže sedaj glasovali s Čehi proti predlogu.

Pomenljiva izjava vlade, katero je v njenem imenu oddal ministerski predsednik grof Taaffe, bila je bistveno sledeča: Pri važnosti predmeta izreče se tudi vlada uže pri prvem branji, da je pripravljena sodelovati pri delovanji odsekovem, in da si bo vlada po moči prizadevala, da se različne mnenja pojasné in ako moč, pripomoči k porazumljenji. V načrtu pa se nahajajo določbe, katere segajo v pravico eksekutive, pravico, katero je vlada dolžna varovati. Pri tem velevažnem predmetu, kakor pri vsakem drugem, je samo po sebi razumljiva dolžnost vladina, varovati korist države. Je pa tudi naloga vladina, iskati oblike, da se opravičenim željam in čutstvom narodov ne nasprotuje. (Odobravanje na desni.)

Naj mi bo dovoljeno, ker uže govorim, ozirati se na eno opazko, katera je prišla z leve strani visoke zbornice. Reklo se je in hotelo se je s tem utemeljiti potrebo postavno vredjenje jezikovnega vprašanja, da se ima prepreči zloraba vladine oblasti.

Ta izrek moram in morem zavrniti z dobro vestjo, ker vlada je v zavesti, da je ravnala zmiraj po pravici in postavi. (Živahna pohvala na desni.)

Izmed govornikov levice obračal se je Scharschmid zoper ugovora pr ti predlogu sploh, Wurmbrand pa je vso ojstrino svojih besedi obračal proti izjavi dr. Riegerjevi, rekoč, da bo sedaj vsa Evropa čula, da niso Nemci nespravljivi, ampak Čehi. — To zavijanje bilo je — razumljivo — levičarjem posebno po volji.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Vreme meseca sušca ni prav nič podobno spomladi, katera se pričenja dne 21. t. m, temveč je prav božično-zimsko. Skoraj vse polje je še pod mrzlo sneženo odejo, mraza je redno še od 4—10° in večinoma pada še po dvakrat na teden po ped debelo snega. — Tako je minulo nedeljo in ponedeljek zopet na Kranjskem izrekoma v bližini Ljubljane snega padlo za ped debelo, vozniki zamenjali so kola s snemi in po ulicah čulo se je zopet žvenketanje konjskih kraguljčikov — vse prav kakor o Božiču.

— **Poslanec Greuter**, ki še zmiraj biva na Dunaji, se po najnovejših poročilih počuti mnogo boljše, jezik se mu razvezava bolj in bolj in v obče počuti se razun splošnega telesnega oslabljenja — dobro, tako da se je nadejati sedaj popolnega ozdravljenja. Kedar zdravnik dovoli, prepelje se čislan in zaslužen poslanec v boljši zrak tirolski.

— **Fmlt. baronu Reinländerju**, ki je imenovan na višje vojaško mesto v Brn, priredilo je tukajšno vojaštvo minulo soboto večer velikansko baklado z godbo, katere so se vdeležili vsi tukaj bivajoči častniki. Krog 300 vojakov nosilo je bakle in svetilnice, ljudstva pa je bilo na Turjaškem trgu — ker general stanuje v baron Codellijevi palači — toliko, da se je vse trlo. Vojaštvo in meščanstvo pozdravljalo je priljubljenega generala z živahnimi „Hoch“- in „živijo“-klici.

— **Notranjska pokrajinska živinska razstava** bode po sklepu odborove seje iz dné 7. marca t. l. v sredo 26. maja 1886 ob 9. uri v dvorani mestnega magistrata. Podrobneji vspored objavimo v eni prihodnjih številk.

— **Kmetijsko predavanje** ima tajnik c. kr. kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc v petek na sv. Jožefa dan popoludne ob 4. uri v stari šoli v Šentvidu nad Ljubljano in v nedeljo 21. t. m. popoludne v Črnem vrhu nad Idrijo.

— **Občni zbor c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko za l. 1885.** (kot nadaljevanje lanske, vsled slabega vremena slabo izpadle razstave) bode v ponedeljek 10. maja t. l. zopet v Postojni.

Podpisani odbor to s tem prijavlja, da bode podrobneji vspored razstave takoj razglasil, kakor hitro ga vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo odobri.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe Kranjske.

— **Učitelj ljubljanskega učiteljišča, gosp. Linhart,** se z neko izjavo v ljubljanski „Schulzeitung“ ponaša, da bi se bil poslanec dr. Poklukar v deželnem zboru kranjskem, dr. vit. Tonkli pa v „šolskem odseku“ državnega zbora bavil z njegovo osebo. — To ponašanje ima po vsem domišljeno podlago, ker oba poslanca pečala sta se samo z kmetijskim poduku na učiteljišči in le memo grede je bilo omenjeno, da dotični učitelj ni strokovnjak v kmetijstvu in da ni zmožen slovenščine. Jeli je dotični učitelj Linhart, ali druzega imena, na to se čisto nič ni oziral nobeden poslancev, ker namen dotičnih razprav bil je stvaren v korist poduka v kmetijstvu. Kadar se bodeta imenovana poslanca hotela pečati z osebo gosp. Linharta, bodeta to storila brez ovinkov, — toda dozdeva se nam, da se jima do sedaj še ni zdelo vredno, — pečati se s slavno osebo gorečega dr. Weitloff-ovega učenca.

— **Pripravniki in pripravnice c. kr. učiteljišča v Ljubljani** priredijo 19. marcija 1886. l. pod vodstvom svojih glasbenih učiteljev, gospodov A. Nedvěda in H. Gerstnerja na korist podpornemu društvu tega zavoda v telovadnici c. kr. učiteljišča glasbeno-deklamovalsko akademijo s sledečim programom: 1. B. Klein: „Ave Maria“, mešan zbor. 2. J. Haydn: Arija za tenor iz oratorija „Die Schöpfung“, s spremljevanjem na klavirju; poje F. Rus, na klavirju spremlja L. Moosova. 3. Gregorčić: „Jeftejeva prisega“, deklamuje L. Felician. 4. Ch. Dancla: Trio za gosli, vsakatere po večkrat zastopane. 5. a) „Domovina“, b) „Vojaci na poti“, moška zbora; v prvem pojó četverospev: F. Rus, J. Kos, J. Pianecky in L. Felician. 6. F. Abt: „Rothkäppchen“. Devetero spevov za dva soprana in alt; samospevi in zbori s spremljevanjem na klavirju. Posamične speve veže deklamacija. Samospeve pojó: L. Moosova, J. Schmidtova, A. Schubertova in P. Suwa; deklamuje W. Rischnerjeva in na klavirju spremlja E. Sittigova. 7. A. Dvořák: a) „Gozdna tihota“, b) „Iz predilnic“. Iz Šumave. Dva karakteristična komada za klavir; čveteroročno svirate J. Furlanova in L. Moosova. 8. A. Nedvěd: „Nazaj v planinski raj“, mešan zbor. 9. a) H. Gerstner: „Elegija“, b) F. Mendelssohn-Bertholdy: „Hochzeitsmarsch“; ensemble za gosli s spremljevanjem na klavirju; na klavirju spremlja J. Furlanova. 10. L. van Beethoven: Zbor iz oratorija „Christus am Oelberge“; mešan zbor s spremljevanjem na klavirju. Na klavirju čveteroročno spremljate J. Furlanova in E. Sittigova. — Besede k zboru se dobivajo pri kasi po 20 kr. — Sedeži v prvih vrstah (cerkle) po 1 gld. 50 kr., drugi sedeži po 1 gld.; vstopnina 60 kr. — Preplačila se hvaležno sprejemajo. Oglasila za sedeže sprejema iz posebne prijaznosti g. C. Till. — Kasa se odpre ob polu 7. uri. — Začetek ob 7. uri.

— **Nabiranje doneskov za zgradbo „Narodnega Doma“ v Ljubljani.** Ko smo podali v svojem zadnjem poročilu pregled o razprodanih knjižicah, iz kojega je bilo razvidno, da je na drugem mestu takoj za Ljubljano njej tudi po leži sosedna Vrhnika, nismo pričakovali, da nas bodo vrli Vrhničanje v tako kratkem času zopet z novima dvema razprodanima krajcarskima knjižicama iznenadili. To se jim mora pustiti, neumorni so v izumljevanji novih gmotnih virov za naše podjetje. Zato jim moramo biti tem bolj hvaležni in njih vzgledno navdušeno postopanje zasluži večjo posnemo. Povdarjali smo uže svoje dni različne načine pobiranja, ki se izvršujejo na Vrhniki, omenjali narodnih gospâ in gospodičin, trgovskih firm i. dr. Sedaj so zopet kupili celo LVIII. krajcarsko knjižico pod štev. 400 odborniki izvrstno in vspešno delujoče vrhniške kmetske posojilnice (gg. Fr. K., J. L., G. J., M. T. in J. G.), za kar jim izrekamo na lepi požrtvovalnosti najtoplejšo zahvalo. Brati je bilo pred nedavnim časom po časopisih o starinskih najdbah na Vrhniki. Te najdbe kažejo Vrhničanje onim, ki se zanje zanimajo, proti vstopnini na korist „Narodnemu Domu“. Lep del krajcarske knjižice, ki nam jo je kot LIX. poslal g. poverjenik J. G. pod št. 401., je bil na ta način razprodan. Vrhničanje so vedno originalni, vedno kaj novega. To Vam je požrtvovalna in posneme vredna navdušenost, za katero vrlim Vrhničanom ne moremo biti nikoli zadosti hvaležni.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Včeraj zborovala je zopet zbornica poslancev. Razgovor med poslanci vrtil se je krog najnovejše parlamentarne novice: da je trgovinski minister baron Pino odstopil. Zakaj je odstopil, navaja se uradno, da je temu dalo povod nasprotje v ministerstvu glede neke naredbe zarad poštnih hranilnic. Gotovo pa je še tudi mnogo drugih uzrokov, katerim je povod iskati v opoziciji. — Pino je bil gotovo eden najspretnejših ministrov v svoji stroki, in izrekoma mi Slovenci dolžni smo mu hvalo na več strani, ker on je izdatno pripomogel k kamniški železnici, on je naklonil vse dosedajne pripravljalne dela za Dolenjsko železnico, on je vstrezal Slovencem v mnogo ozirih glede poštnega in železniškega prometa in on je pomagal narodnim nasprotnikom koroških Slovencev iz rok iztrgati en mandat za državni zbor. Zato moramo s svojega stališča globoko obžalovati, da baron Pino zapusti to veljavno mesto. Vsikakor pa se nadejamo, da obdrži poslanstvo za državni zbor. — Dalje vršile so se včeraj volitve novih odsekov, izmed katerih je najpomenljivejši jezikovni odsek, ki šteje 36 udov, in v tega so bili izvoljeni: a) izmed desnice: grof Hohenwart, baron Giovanelli, dr. Klaič, dr. Bertolini, dr. Poklukar, vitez Javorski, dr. Czerkavski, vitez Smarževski, dr. vitez Madejski, dr. Bobržinski, Hausner, Ochrymovič, dr. Rieger, dr. vitez Šrom, grof H. Clam-Martinic, dr. Trojan, grof Deym, dr. Gregr, Zeithamer, knez Alf. Lichtenstein, grof Brandis in pa v tem vprašanji odločno k levici spadajoči Lienbacher. Levičarji so izbrali v ta odsek: dr. Weitloff, dr. Pickert, Bendel, dr. Foregger, vitez Chlumecky, dr. Herbst, dr. Plener, dr. Russ, dr. Magg, baron Scharschmid, dr. Sturm in grof Wurmbrand.

V državno sodišče (Staatsgerichtshof) bili so izvoljeni: dr. Beck, dr. Dominkuš, dr. Hasselwanter, dr. Ivčevič, dr. Kozanek, vitez Pietruski, dr. Malinowski, dr. Mautt, dr. Naschberger, dr. E. Ott, dr. Porzer in dr. baron Schenk.

V odsek za legalizacije izvoljen je izmed Slovencev: V. Pfeifer.

Dalje pa so bile na dnevnem redu prva branja.

Pododsek davkovskega odseka za premembo postave o hišnem davku se je tudi konstituiral in je zbral za načelnika dr. Poklukar-ja, za poročevalca pododsekovega pa grofa Diedusickega. — Jezikovni odsek izvoli si, kakor čujemo za svojega načelnika

grofa Hohenwarta. — Koncem tega tedna prične se, kakor čujemo, budgetna razprava, katera bo letos trajala najmenj tri tedne, ker ie v zbornici dolga vrsta novoizvoljenih poslancev.

Državni zbor zboruje danes, sredo, in nadaljuje nedognan dnevni red prejšnje seje.

Jezikovni odsek izvolil je za načelnika grofa Hohenwarta, za namestnika Chlumeckija, za perovodje pa dr. Poklukar-ja, dr. Bobžynskega in Bendel-a.

Z Dunaja prišla je jako iznenadljiva novica, da je trgovinski minister Pino vložil prošnjo za svoj odstop; kteri se mu bode prej ko ne tudi dovolil. Novica ta osupnila je le večino priprostega naroda, višjih krogov ne, vsaj le-ti sami tako trdijo, da so vže zdavnej vedeli o Pinovem odstopu. Uradno se navaja za vzrok njegovega odstopa nesloga v kabinetu samem zarad poštnohranilničnega urada in pa njegovega voditelja dr. Cocha, kteremu je Pino kot svojemu ljubljencu menda sebi enake pravice z dekretom določil, kar je druge zlatovratnike silno razkačilo.

Hrvatska. — Tudi hrvatska najvišja sodnija (Septemviraltafel) imela se je vsled vložene pritožbe pečati z obsojenima poslancema: Starčević in Grzanič. Toda ta najvišja sodnija ni potrdila prve obsodbe, po kateri sta bila poslanca obsojena zarad hudodelstva, obsodila ju je pa zarad poskušnje prestopka in gledé kazni je izrekla, da se obsodita tudi v približno toliko časa zapora (5 mesecev), kakor po prvi obsodbi, toda se jima mora všteti en del že pred prestanega časa zapora.

Tako se presojajo in popravljajo sodbe nižjih instanc po vsem svetu. — Kar se je pa v Zagrebu povodom te višje obsodbe zgodilo, je zelo osupnilo tamošnje kroge, je pa to, da je še tisti dan, ko je bila sodba razglašena, ban zahteval, naj mu predsednik najvišje sodnije nemudoma predloži dekrete s katerimi je bil imenovan on in pa svetovalci, kar se navadno zahteva samo tedaj, kader se nameravajo vpokojiti dotični uradniki. Kaj se bode še zgodilo o tej zadevi, še ni znano, morebiti je samo strašilo, ako bi pa bil to korak tamošnje vlade, ki bi segal dalje, potem bo pa tudi unanji svet, še bolje kakor do sedaj vedel prav soditi sedanje razmere v Hrvatski.

Ogerska. — V deželnem zboru razpravlja se predlog vladin, po katerem naj bi se uprava spremenila v duhu vse druge Evrope, tako da bi vladi pristojala pravica imenovati državne upravniki, mesto dosedanje izvolitve. — Hrvatska regnikolarna deputacija pričela je sedaj svoja posvetovanja v Buda-Pešti. Ker je vrh tega poročevalec deputacije znani razpop Miškatovič, lahko se prerokuje že danes, da Ogri ne bodo imeli povoda s to doputacijo biti nezadovoljni; kako pa bodo sklepi deputacije po volji Hrvatskemu narodu, to se bo dalo še le presoditi, kadar pridejo v javnost.

Nemška. — Cesar še ni okreval, Bismark pa je tudi bolan tako, da se ne more vdeleževati razprav zarad monopola na žganje. Sicer pa se že sedaj sodi, da se ta veliki predlog Bismarkov zavrže, ker se je vsaj dotična komisija izrekla proti najvažnejšim §§. dotičnega predloga z večino 18 glasov proti 5.

Obravnave zarad premembe protiverskih postav pa še dosti dobro napredujejo, ker je videti da to stvar cesar sam hoče poravnati še pred svojo smrtjo.

Papežev pooblaščenec škof Kopp je predlagal različne premembe, je iskal vedno dotike z vatikanom in pa z nemškimi škofi, pa pri konečnem vredovanji načrta zakonovega pridržal si je vender le prostost sklepov rekoč, da mora poprej poprašati na višjem mestu.

Francoska. — Vlada imela je zopet v zbornici z opozicijo velike boje zarad delavskih neredov v Decazeville in nekolikokrat je bila sedajna vlada že v nevarnosti, da pade, pa konečno je vendar Freycinet republikanski stranki dokazal, da bi bila sedaj kriza najhujša nevarnost za republikansko stranko in potem bil je sprejet tudi dnevni red, kateremu je pritrdila tudi vlada.

Sicer pa je videti, da mesto Pariz in francoska vlada potrebujeta mnogo denarja izrekoma zato, da dajo delavskim krogom nekaj zaslužka.

Mesto Pariz namerava najeti 250 milijonov frankov, vlada francoska pa namerava najeti 1464 milijonov frankov. — Prvo posojilo ima se rabiti tekom let, po 20 milijonov na leto. Dolg obrestoval se bo z 4% in se bo vračeval po žrebanji pričenši z letom 1895.

Grška. — „Pol. Corr.“ brzojavlja se iz Carigrada z dné 14. t. m.: Turška storila je korak, da bi dosegla razoroženje grške vojne, in so jo pri tem druge velevlasti gorko in vzdatno podpirale.

Kolikor se čuje, sklenila je Turška za slučaj, ko bi njeno zmirno prizadevanje ne imelo vspeha, pretrgati diplomatično zvezo z Grško. Dalje čuje se v diplomatičnih krogih Carigradskih, da nekateri kabineti enako postopanje od strani velevlast priporočajo, ako bi se dobrohotni sveti v Atenah kazali brezvspešni, in da se ta predlog skoraj od vsih strani odobrava.

Srbska. — Razoroženje napreduje. V pondeljek vrnili so se vsi ministri z Niša v Beligrad. Vojni-ukazni list razglaša po kralju potrjeno naredbo o razmeščenji vojakov. Po tej zaukazano je pri vojni mirovno stanje in se jim odkažejo mirovne garnizije.

Bolgarska. — Knez Aleksander nahaja ravno sedaj v lastni deželi veliko nasprotja zarad nameravane pogodbe s Turško, katero Bolgari baje smatrajo za veleizdajsko. Knez sam pa neki sedaj ni več zadovoljen, da bi se on samo za pet let imenoval za izhodno-rumelskega gouvernerja, temveč zahteva, da naj se določi njegovo dosmrtno imenovanje za to mesto. Angleška vlada mu je baje prigovarjala, da naj to zahteva. ne da bi bilo njeno prizadevanje imelo kaj vspeha.

Tem novicam z Bolgarske nasproti pa se piše s Petrograda, da ruski car tudi danes ne mara več za kneza Aleksandra, kakor popred, in da ni verjetno, da bi ga hotel sprejeti kot gosta, ko bo bival v Krimu. Še bolj pomenljivo pa je, kar piše ruski list „Novoje Vremja“ v nekaj tamnem uvodnem članku, oziraje se na predstoječe homatije na Balkanskem polotoku, rekoč, da se bodo Srbi in Bolgari prepričali, da njihove koristi niso enake z onimi kralja Milana in pa kneza Aleksandra Bolgarskega.

Egipt. — Pogajanje z Angleško, da bi se njene posadke v Egiptu zamenjale z egiptovskimi, pričele so se iz novega.

V Gebet Zeyd, na bregu Rudečega morja, našli so vir petroleja.

Žitna cena

v Ljubljani 13. marca 1886.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 66 kr. — banaške 7 gold. 64 kr. — turšice 4 gold. 87 kr. — soršice 6 gold. 62 kr. — rži 5 gold. 36 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 5 gold. 4 kr. — ajde 3 gold. 90 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 3 gold. 58 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.